

Állás. díj helyben:	
Egész évre . . .	8 frt
Félévre	4 frt
Negyedévre . . .	2 frt
Vidékre 1 frttal több.	
Hirdetési díj:	
Egész oldal . . .	20 frt
Fél oldal	10 frt
Negyedoldal . . .	5 frt
Ezenfelül mindenhirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

MEGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR:
VASÁRNAP, KEDDEN és CSÜTÖRTÖKÖN.

— Egyes szám ára 10 kr. —

A szerkesztőség és kiadóhivatal:	
VII-ik kör, Virag-utca, 337-ik házszám.	
Ugy a kéziratok, mint a hirdetések ott vétetnek fel.	
„Nyilttér” sora 15 kr.	
Kisebb hirdetéseknel minden szó után 5 kr. és a kincstári illeték számítottatik.	

Kossuth Lajos

születésének 90-ik évfordulóján.

Örömnépe lesz a magyar nemzetnek, nem pártünnep ez, hanem országos ünnep, melyben minden igazi hazafi részt vesz.

Kossuth Lajos nagy hazánkfia ez év szeptember hó 19-én tölti be születésének 90-ik évét. Kossuth szelleme és lelke bejárta az egész országot. A pártszellem háttérbe szorul, s az ország polgárait egy érzelm, egy gondolat hatja át, s millió torokból hangzik: „Éljen Kossuth Lajos!” Hangzik pedig ez a lelkesedés ama ünnepélyességével, megható bensőségével, mely érezni engedi, hogy mi mindent fűz Kossuth Lajos dicső nevéhez a magyar. Most pedig midőn a jóságos Isten megengedte nagy hazánkfianak, hogy ily magas kort érjen el, e napot nekünk emlékünneppé, politikai ünneppé kell emelnünk, mely a legszentebb eszmék kultuszával, felfrissítésével, megszilárdításával, mérhetetlen fontosságú. Ünnepelje az egész ország e napot, minden város, falu, község, minden kunyhó. Mert a lelkes éljeneket, melyek e napon elhangzanak az országban,

meghallja a száműzött, hontalan aggremete. Megenyhítik szenvedéseit, megnyugtattják a felől, hogy a magyar nemzet soha, de soha nem fog megfedkezni jogairól és kötelességeiről, melyeknek védelmében és teljesítésében a legdicsőbb példát adta.

Emeljük országos örömnépe e napot a következőképen:

1. e napon az összes templomokban fényes miséket tartsanak;
2. az a város, vagy község, mely még nem tisztelte meg magát azzal, — mint például **Szabadka** — hogy Kossuth Lajost diszpolgárai közé sorolja, e napon ne mulassza el azt pótolni;
3. a nagy emléknapon úgy a főváros, mint az ország összes városai, községeinek ablakai kívülágitassanak;
4. az iskolákban, szünet rendeztessék el;
5. a m. tud. akadémia válassza meg rendes tagnak, miáltal csak nimbuszát emeli;
6. az összes megyékből egy nagy küldöttség menesztessék Turinba, hol szóval is tolmácsolnák a magyar nemzet ragaszkodását nagy fiához;

7. a nemzet közakadozásból létesítsen „Kossuth-alapítvány”-t, melynek évi kamatai kulturális és magyarosodási célra fordítandók.

8. Rakjuk össze filléreinket és emeljünk Kossuthnak szobrot. A francziák Hugó Viktornak életében emeltek emléket, miért ne emelhetnénk mi Kossuth Lajosnak, az élő titánnak szobrot, annak a titánnak, ki a világ-szabadság, egyenlőség és testvériség buzgó apostola volt.

Tegyük méltóvá e napot, a nemzet ezredéves multjához méltóvá, mert elmulhatik újabb ezredév, míg egy oly tüneményszerű alak fog születni, oly lánglelkű hazafi, mint: Kossuth Lajos.

Legyen országos örömnépe e nap, melynek boldogságát fokozza, hogy az ünnepelet az ég kegyelméből jó egészségben érhetette meg e napot.

Hadd kiáltuk mi is bele az általános örömjajba: „Éljen Kossuth Lajos!”

K. M. Imre.

A birtokjogi viszonyok Szabadkán. *)

VII.

A város melletti földekből előbb Sándor falu telepítésére 3666 lánca leszámtassék. Az 1000 illetőleg 800 lánconál több földbirtok az

TÁRCZA.

Emlék Pusztaszeren és Pantheon a Gellérthegyen.

Göndöcs Benedek gyulai apát és lelkész állami életünk ezredéves jubileuma mikénti megünneplése tárgyában kérvényt intézett a képviselőházhoz. Göndöcs apát a képviselőházhoz intézett kérvényéből s egy nyílt leveléből gróf Károlyi Istvánhoz — adjuk a következőt:

A képviselőházhoz benyújtott kérvényben felemlíti, hogy a boldogult Trefort minister megkeresése folytán a m. tud. akadémia oda nyilatkozott 1883-ban, hogy történeti kritikai felfogások nélkül a honfoglalás kezdetét és befejezését határozottan megállapítani nem lehet. A közvélemény 1895-ben állapodott meg s az országgyűlés boldogult Baross miniszter előterjesztésére törvényzikket is alkotott az 1895. évben Budapesten tartandó országos nemzeti kiállításról.

Göndöcs szerint az ezredéves ünnepélynek két eszmét kell mintegy jelképileg kifejezni, u. m.:

1. Megdicsőíteni és megörökíteni azt a helyet, ahol őseink, az első nemzetgyűlésen, Árpáddal a honalkotóval és a hét vezérrel, hazánk ezeréves alkotmányának alapjait letévék

s történetíróink egybehangzó bizonyossága szerint, ezen örök jelentőségű, biztosan ismert hely: az ősi Zeer-monostor, vagyis mai nevén: Pusztaszer.

2. Megdicsőíteni és megörökíteni azok emlékét, a kik a saját nagyságukkal, saját dicsőségükkel, e hazát ezer éven át nagygyá, dicsővé tenni segíték; s e szempontból tekintve Magyarország ezredéves ünnepének a legmaradandóbb emléke lenne: egy — hazánk legnagyobbjainak emelendő dicsőség-csarnoka, egy magyar Pantheon, — a melyre a legalkalmasabb, legszebb, legfőnségesebb helyül kínálkozik: az első magyar vértanu vértől ázott és róla nevezett Gellérthegy.

Még ezelőtt 10 évvel, midőn Gyula városát képviselte az országgyűlésen, mondotta volt az alábbiakat, melyeket most kérvény alakjában terjeszt a képviselőház elé nevezetesen:

kéri a ministeriumot határozatilag utasítani, hogy az ezredéves ünnepély megülvése és megörökítése, illetve az e tekintetben szükséges törvényhozási intézkedések mielőbbi megtételére nézve, még ezen, vagy legalább mindenestre a legközelebbi ülészakban tegyen részletes előterjesztést, illetve terjesszen be e tárgyban törvényjavaslatot:

kéri a ministeriumot határozatilag utasít-

tani, hogy az ezredéves jubileum programmjába vegye fel, miszerint a millenium-ünnepély egyik kiindulási pontja: az első nemzetgyűlés helyén, Pusztaszeren legyen, — mely célból a pusztaszeri romoknak konzerválása s a dicső emlékü helynek valamely megfelelő nemzeti emlék állításával való megjelölése és végül a jelenleg pusztatárségból, a szükségesnek látszó területek nemzeti vagyoniul leendő megszerzése sürgősen eszközözendő befásítása és a nemzeti ünnep helyéül leendő alkalmassá tétele iránt megfelelőleg intézkedjék;

végül, ha a képviselőház az ezredéves ünnepély monumentális megörökítését törvényhozásilag biztosítani és e részben intézkedni óhajt, melyre nézve a nemzet lelkesedésére és áldozatkészségére mindenkor bizton számíthat, az esetre mondja ki, hogy Magyarország ezer éves állami fennállásának, a Gellérthegyen emelendő Pantheonban kíván örök emléket létesíteni, melynek műszaki és művészeti kivitelére s az e célra szükségüendő összegnek részben a törvényhozásilag megszavazandó, részben nemzeti közadakozás útján begyűjtendő fedezetére nézve, terjessze be a ministerium a megfelelő törvényjavaslatot és tegye meg a szükséges intézkedéseket oly mérvben, hogy a Pantheon alapkövének letétele, az ezredéves

illetéktől elvétel: ekkor a Vojnicsok is elvesztették fölös földeiket. A nem r. kath. idegenek befogadását a király esetről-esetre adandó kir. engedélyétől teszi függővé. Ilyenek már 1782. okt.-ben jelentkeztek. Ugyanazon időben (okt. 3-án) jelenti Redl Ferenc hogy 600 láncc földjét Ferdinánd fivérének adta át, s maga részére más 600 lánccot kér, báró Orczy is kér 800 lánccot, gróf Orsics is annyit. A városi tanács örömmel teljesítette kérelmeket, de figyelmezteti a szokott feltételekre. — A váltságdíjat a polgárok a sok sürgetés dacára is oly hanyagul hozták be, hogy 1783. jan. 30-án még 77,192 frt hátralék volt, s azonkívül sokan még a polgári taksával is tartoztak. Hogy az illetékek befizetését sörgesse, Ürményi márc. 1. után végrehajtás utján rendeli beszédet. III.

Az 1786. jun. 26-án tartott tanácsülésben Bachó János a temesi kerület kir. biztosja s egyszersmind Bács vmegyének is főispánja szintén roszalja a városi tanács önkényes eljárását, hogy többi között egy még Vlassics által tett rendelkezést, (mely szerint Tompának kitűzött részét a földekkel még nem bíró városi polgárok között kellett felosztani) mostanáig sem teljesített; hanem azt a közlegelőhöz csatolta, amely különben is elég nagy. Azért maga részéről is eladásra tűzi ki s hasonló célból összeírta a még el nem adott többi földeket is. Ezen földek voltak: a Sás-kalkatura vagy -dülő 2770 láncc és a Baltsek-dülő 500 láncc. A Palityon innen és tül 3246 lánccnyi földekből 701 láncc volt még eladó, Ludas pusztában a Palics melletti kalkatura; Lánccze 821 láncc, melyet mint pusztai földet 4 frtjával kellene eladni: de minthogy Ürményi ezt Sándorért hagyta meg a városnak, ez is csak 3 frtjával árultassék. Ludason a Vértótól a Bosnyácski hátig terjedő 86 lánccnyi dülő, (ezt Ürményi-rendeletére szintén el kellett volna adni, de a tanács legelőnek hagyta volt meg.) Végre a város alatt levő két kaszáló. Ez mindössze 14,825 frt értéket képviselt.

1786. aug. 7-én kezdi Bachó János városunk általános rendezését, betegsége miatt azonban titkára Rudics Máté helyettesíté. Ez a város belügyeinek rendezését elvégezvén, áttért a külső rendezésre.

Először is Sándor falut 132 féltelkes pa-

rasztházzal rendelte telepítettetni és ezért az araváló földeknek további felszántását, melyeket a város a termés egy hetedrészéért szokott volt bérbe adni, betiltotta és a faluhelynek kitűzését rendelte el. — Ezután a város körüli föntemlített földekről intézkedett. Ezek 7346 lánccot tettek, de csak 2554 láncc volt ebből megváltva, a többinek használata és birtokjoga össze vissza volt keverve. Azért e földeket újból rendelte kiosztani a város igaz polgárai között s pedig a 4 frtnyi váltságdíj azonnali lefizetése mellett, hogy a város megszabadulhasson adóságaitól. Azonkívül az itt tapasztalt sok rendtelenség és visszaélés elkerülése végett a felosztás módját is megállapította. T. i. a Sás és a Baltsek nevű kalkaturák egy testnek vétettek, a Palityon innen (ma Tukki ugarok) és tül földek pedig a ludasi szántóföldekkel képezték együtt a második darabot. Minden valódi polgár pusztabeli földi arányban mindkét darabban 2—2 helyen s így összesen négy helyen kapjon földet s pedig sorshuzással. Azért az illető földterület annyi részre osztandó, hogy az illetékes polgárok mind kaphassanak belőle. Erre a váltságdíj lefizetése után, nehogy a föld különböző értéke miatt czivódás támadjon, mindegyik polgár maga húz magának 2—2 számot. — Ezen földek megrágyázás helyett felváltva ugarban hagyassanak.

(Folyt. köv.)

Tanügy.

A privát-órak iskoláinkban.

A tanügy terén a privát — különóra — az egyetlen szabadalmazott «nebántsvirág», mely emberemlékezet óta van bevezetve az iskolamesterek által.

Mindenütt, még a legkisebb faluban is, ahol csak tanító van, ott privát is van; de hát szükséges-e a különóra, az ismétlő óra? Mielőtt e kérdésre felelnék, nézzük mit értsünk az ismétlő óra alatt, kik járnak oda, s mi az erkölcsi értéke ennek?

Az általános teladata az volna, hogy a növendékek a törvényesen előirt tanítási idő után ott maradjanak még egy óra hosszat, s ezen idő alatt a tanító által föl adott leckeiket megtanulják, az előbb tanultakat ismételjék,

emlékünnepegy egyik örökemlékü mozzanata legyen.

A gr. Károlyi Istvánhoz intézett nyílt levélben bizalommal fordul a nemes grófhhoz, mint a magyar társadalmi élet egyik vezérfőfiához s kéri, hogy álljon élére az ügynek, legyen annak szószólója és apostola s kéri: a grófot, hogy az esetben, ha a kormány illetve a képviselőház bármely okból el nem fogadná, vagy elodáznai akarná a hozzá benyújtott kérvényt, indítson országos mozgalmat a sajtóban s társadalmi téren, szervezzen országos központi és vidéki helyi végrehajtó-bizottságot, egyszóval hasson oda, hogy az eszme testet öltön és mielőbb megvalósujon.

A Károlyi István grófhhoz intézett levél végpasszusa ekként hangzik:

«Lelkesi állomásom kötelességeim kívül, évek hosszú során át annyi előszeretettel ápoló eszméim megvalósításának s vele hazám és nemzetem megdicsőítésének szenteltem minden tehetségem s egész életemet; lelkemnek meg nem szűnő forró imájával kérem az Istent, hogy egy évezreden át megőrzött, megáldott magyar nemzetét, őrizze és áldja meg a jövő évezredekben át továbbra is; tegye nagygyá, di-

csővé, boldoggá e szép hazát s engedje, hogy midőn a második évezredbe lép, szolgáljon tanulságra a mult, hogy a jól használt jelen fényessé tehesse jövőjét, melynek biztosítását tanulja majd meg azok magasztos példáiból, kik az első magyar keresztény vértanu vérével szentelt Gellérthegy ormán emelt magyar Pantheon dicső csarnokából tekintenek le Árpád nemzetére, a mely hálás kegyelettel őrszi emléköket és büszkén, szívének jól eső enyhülettel néz fel a szikla bérczre, mely többé nem álland — mint eddig, «magas tetőjén egy bús emlékezet, nagy sarköve hazámnak temetőjén, s ráírva mind mi vele elveszett»... hanem állani fog, mint a nemzet fölszentelt temploma, ahová az áhitat óráiban imádkozni jár, s ahol az igazi hazaszeretet és a nagy szellemek nagy erényeit csodálni tanulhatja a késő maradék is — «mig az ezüst Dunának nagy tükörén egy honfiszem pihen, s magyar lakik a parton s a hazának csak egy romlatlan gyermeke lesz!» Kelt Gyulán, 1892. június 1-én.

Göndöcs Benedek,

pusztaszeri apát és gyulai lelkész.

helyesírási, nyelvtani és számtani feladványokat készítsenek, szóval az egész tananyagot újra röviden ávegyék. Minthogy pedig e munkára a tanító nem kötelezhető ingyen, az ott maradó gyermekért megállapodás szerint bizonyos díjat fizetnek a szülők, nálunk Szabadkán 2 frt az egységes díj minden gyermekért. Sokszor e különóra 30—40 frtnyi havi mellékjövedelmet hoz a tanítónak, tehát nem megvetendő, melynek létrejöttén önérdékből fáradozni csakugyan érdemes.

És kik járnak privátra? Oly tanulók, kiknek tanulásbeli előmenetelére a szülők nem képesek felügyelni, mégis azt óhajtanák, hogy gyermekek a tanító által föl adott leckeiket meg is tanulják, s meg is értsék; végre azon szülők gyermekei, kik meggyőződtek arról, hogy a nebuló hétről-hétre könyvet sem vesz kezébe, s elfogadja a leckeiket, csak hogy könnyítsen a dolgán, minek aztán rossz havi értesítő, év végén pedig biztos bukás a következménye. De szorgalmas és jól tanuló fiúk is járnak különórára, ezek leginkább oly szülők gyermekei, kik minden eszközt és alkalmat fölhasználnak arra, hogy a kicsikékből tudóst faraghassanak, de nembiznak önérdéjében; olyanok is legalább privátra járnak, kik mellé költségkimelésből a szülők magántanítót — deákt — nem járathatnak, a szülő pedig vagy sokkal kimerültebb napi foglalkozása által, vagy pedig sokkal nagyobb ur, mintsem gyermekének tanítgatásával foglalkozhatnék. A különóráért tehát szívesen fizet 1—2 frtot, csak hogy gyermeke előrehaladását biztosítsa.

Eddig rendjén volna minden.

Nézzük azonban az érem másik oldalát.

Ha maga a tanító szükségesnek tartja a különórát, úgy ez az ismétlő tanítás nemcsak a fizető hanem a nem fizető — és így a külön tanításban nem részesülő — gyermekekre is égetően szükséges. Talán még inkább utóbbiakra nézve áll ez, mert ezeknek szülei földhöz ragadt szegény emberek kik részint nem értenek hozzá, hogy gyermekökkel foglalkozzanak, részint pedig, ha értenének is, oly annyira elfoglaltak a mindennapi kenyér szerzése körül, hogy fizikai lehetetlenség ezt tenniök. *Ebből a szempontból szükséges volna az egész osztályra kiterjeszteni a különóra áldását, persze illő fizetés emelés mellett.*

De a privát jövedelmező portéka, nem csoda tehát, ha a tanító önérdéke is némi szerepet játszik a különórások gyarapítása végett. Sok szülő élő példa rá, hogy gyermeke mind addig nem boldogult, mindig rossz értesítőt kapott, míg privátra be nem iratkozott: azután persze volt jó értesítő. És ezt nem resteltem ismételtlen hangoztatni, sok szülő panaszkodott már az ilyen fölösleges kiadások miatt. De a gyermeke boldogulhatása kedvéért — bár méltatlankodva — szívesen megfizeti a 2 frt. havidíjat. *Ebből a szempontból be kellene tiltani a különórát.*

A lelkiismeretes tanító minden gyermeknek egyenlő mértékkel mér, de gyarló ember még a legjobb tanító is, kinek szívébe az önérdék folytán észrevétlenül önkénytelenül könnyen megtalálja az utat az igazságtalanság. Ezért ajánlom tanítóinknak, hogy a különórán minden gyermek legyen jelen, s ezért kérjenek némi fizetés emelést.

Havas.

H I R E K.

— Főgymnasiumunk m. hó 29-én, szerdán d. e. 10 órakor, a „Pest-város“-hoz címzett szálloda nagytermében tartotta az 1891—92. tanévet-záró ünnepélyét. A szép és magasztos

ünnepeken nagyszámu diszes közönség vett részt. A „Hymnus“ eléneklése után Haverda Mátyás igazgató előterjeszté a tanév történetéről szóló jelentését. Ezután magyar dalokat énekeltek és költeményeket szavaltak, továbbá a nyertes pályaművekből egyes részleteket olvastak fel, a jutalomdíjak kiosztása után Horváth József VIII. oszt. végzett tanuló bucsu beszédet mondott, melyet zajosan megéljeneztek; az ünnepélyt a „Szozat“ eléneklése fejezte be. — Jutalomdíjakat a következő tanulók kaptak: A Széchenyi Istvánról nevezett városi jutalomdíjat megkapta: a VIII. osztályból Kiss Albert, a VII. osztb. Hévizy István, a VI. osztb. Bodroghy Károly, az V. osztb. Ignác József, a IV. osztb. Krausz Ármán, a III. osztb. Horváczky Tamás és Körpel Andor, a II. osztb. Czeiz Lajos és Schneider Miklos, az I. osztb. Jurkovic Mihály, Rengyel János és Berger Elemér. A gr. Szecsenyi István-féle irodalmi pályadíjat nyerték és pedig a 25 frtosat: Friedman Béla, a 15 frtosat: Kiss Albert VIII. osztb. tanulók. A Mukits Gergely-féle 60—60 frtos jutalom díjat kapták: Budincsevics János VIII. oszt. és Decsy József VII. oszt. tanulók. Az „Izraelita“ 25—25 frtos jutalomdíjat Tausig Izsó VIII. oszt. és Wolf Vilmos VII. osztb. tanulók nyerték. A „Zsuffa“-féle 18 frtos ösztöndíjat: Raics István II. oszt. A „Vojnich Máté“-féle 18 frtos ösztöndíjat: Vizner Máté VI. oszt. A „Czorda Bódog“-féle 18 frtos történelmi díjat: Mérey Béla III. oszt. A „Szalay“-féle 5 frtos díjat: Miklós Kálmán II. osztb. tanulók nyerték el. A Matkovich Bertalan bajmoki plébános 1000 frtos alapítványa kamatainak (50 frt) 10 drb. 5 frtos részleteit megkapták: a IV. osztb. Czuczy Kálmán, a III. osztb. Fábrián László és Palkovics Pál, a II. osztb. Miklós Kálmán, Czeiz Lajos, Mandich Sándor Vojnich Dezső, az I. osztb. Jurkovich Mihály, Pércsich Károly és Vukov Ferencz. A Mamuzsich Mátyás prépost-plébános 1 drb. es. és kir. aranyát megkapta: Wahl Rezső I. oszt. tanuló. A Malachovszky László nyug. tanácsnok 1 drb. es. és kir. aranyát megkapta: Steinfeld Lipót I. oszt. tanuló. A dr. Guln György ügyvéd egy drb. 10 frankos aranyát megkapta: Weil Sándor II. osztb. tanuló. A Mamuzsich Félix szt. György külvárosi plébános és Pertich Kálmán 2 drb. II. József császár korabeli aranyat megkapták: Palkovics Pál és Kelemen András III. oszt. tanulók. Az Antunovich Mátyás kir. közjegyző és Pertich Pál 3 drb. aranyát (2 drb. es. és kir. és 1 drb. 10 frankos olasz arany) megkapták: 1—1 drb. es. és kir. aranyat Kis Kálmán II. oszt. és Kovács János I. oszt. A 10 frksat: Kratoszky Ernő I. oszt. tanulók. A Mamuzsich Benedek főgymn. tanár 1 drb. 10 fr. aranyát elnyerte: Bakacsi János I. oszt. A Gróhmann Vilmos főgymn. tanár 1 drb. 10 frankos Napoleon aranyát: Löwy Bódog II. oszt. A „Takarékpénztár és népbank“-nál évenként az érettségi vizsgálaton a mennyiségtanból jelesen készített írásbeli dolgozat jutalmazására adni szokott 30 frtot megkapta: Csajkás Mihály VIII. osztb. tanuló. A „Ross-Schäffer“-féle 18 frtos pályadíjat „A becsület és becsületérzés“ című pályamunkával elnyerte: Kiss Albert VIII. oszt. tanuló. Az „Önképző kör“ 300 frtnyi tőkéjének kamataiból (15 frt 95 kr.) vásárolt könyveket kapták: Horváth József és Kiss Albert VIII. o. tanulók, az előbbi Br. Eötvös József „A XIX. század uralkodó eszméi“ 3 köt. az utóbbi pedig Grünwald Béla „Régi Magyarország“ és „Új Magyarország“ címűt. Bezárult tehát

az oktatás csarnoka s két hónapig nem halatszik benne sem az előadás komoly hangja sem az ifjúság vidám zaja, átadta növendékeit a pihenésnek és szórakozásnak, hogy öszszel szellemben felfrissülve s testben megerősödve fogadja vissza őket termeibe!

Referens vita folyt lapunk és a »Sz. K.« referense közt, de »Referens« nem akar sárral dobálózni s az áldatlan vitatkozást e téren befejezettnak nyilvánítja. Mint hírlík ebből is sajtópört akarnak formálni. Ugy látszik a Szegeden majdan megnyitandó esküdtszéknek nem lesz heverésre ideje.

Ég a hippodrom! Ezzel a vészjelző szavakkal futott lélekszakadva M. önkéntes tűzoltó tiszt az őrséghez. Ezek gyorsan felkészülve siettek a helyszínére utközben Skozza városi tűzoltóparancsnokot is értesítve a veszélyről ki szinte felugrott az önkéntesek egyik felszerelési kocsjára, azonban midőn a Prokes féle háznál bekanyarodtak, Skozza gyakorlott szeme meglátta a kocsirol, hogy bizon a hippodromban éppen akkor csinálták a tupla szaltemorlálét. Ezzel Skozza leugrott a kocsirol s beszaladt Sándor bácsihoz egy krigli sörre. Az önkéntesek a helyszínére érve első sorban Skozzát keresték, de még egyesült erővel sem sikerült a hippodromban kiűtött tüzet fölfedezniök.

A rabbiválasztás utóhangja. Miután az előjáróság által megejtett rabbiválasztást a nagygyűlés nem hagyta helyben, mi bizalmatlansági szavazatnak vehető, az izr. hitközség képviselőtestülete f. hó 3-án lemondott. A választás augusztus hóban ejtetik meg, addig az 5 tagból álló előjáróság intézi a hitközség ügyeit.

Őszi gyakorlatok. Honvédezredünk is részt vesz az idén a Pécsert tartandó nagygyakorlatokon, melyek a király őfelségének jelenlétében folynak le. Zomborban lesz öszpontosulva az ujvidéki és a s z a b a d k a i két zászlóalj ezredgyakorlata, majd az 5-ik szegedi ezred is lerándul ott folynak a dandárgyakorlatok is. A pécsi nagy öszpontosítás szeptember 7-étől szeptember 20-áig tart. Résztvesznek abban a mi ezredünkön kívül még a következő es. és kir. csapatok: az 52 és 32. ezred, a 44. és 66. ezred 2—2 zászlóalj, a 24. vadász-zászlóalj, a 6. ezred 1., 2. és 4. zászlóalj, az első boszniai zászlóalj, a 12. egészségügyi osztály, a 38. ezred, a 86. ezred, 2., 3. és 4. zászlóalj, a 10. és 13. huszárezred, a 4. tábori tüzezezred 1. és 2. ütegosztálya, a 4. lovaglő ütegosztály, a 7., 8. és 30. ütegosztály és a 4. szekeresosztály. A gyakorlatok szept. 20-án végződnek.

Választási epizod. A lezajlott rabbi választás után a győztes buktatópárt sőrestélyt adott, melyen éltettek mindent és mindenkit csak úgy mintha pecsenye előtti bor mellett tartattak volna az időöltésül szolgáló tosztok. Hatalmas éljent kapott — az ott sem levő — M . . . y könyvkereskedő; a buzgó éljenzőt azonban baleset érte, ugyanis valahol valaki valamiképp eltette láb alól az egyik cipőjét. Mondják — a rosz nyelvűek — hogy ekkor is azt kiáltotta volna: »Éljen a nem párt!«

A legkönynyebb ember Eötvös József (nem báró, hanem komediás.) ki is a falragaszok szerint egy, 1 frt. 60 kros selyempapír léggömbben (kapható ifj. Klein árucarnokában is), sikeresen fölemelkedett a mindennapiasság fölé. Az öszszesereglett nép ezrével nézte a csodát, akadt olyan is, ki a — képeken lerajzolt — kötelek elvágását és Eötvös felszállását is látta. Irigylésre méltó képzelőtehetség

ez, ép olyan, mint az Urbánék leleményessége. Mondják Eötvös a legmagasabb buczkák egyikére esett és nyakig belesüllyedt a homokba.

Hajadonfövel. Valami kihágási ügyben cizitálták be a tanyáról a sugár termetű barna fiatal nőt. Van gyereke? Van. Egy. Hites ura? Nincs. Hit nélkül él? Nem élek én kérem senkivel, mert csak úgy t i t o k b a n k ö t ö t t é k b e a f e j e m e t . . .

Az 1848-49-i ereklyéknek a fővárosi vigadóban látható muzeuma megszerezte Gábor Áronnak öszszes megmaradt ereklyéit, Turóczi Mózeshez irt rendkívül érdekes leveleit, továbbá a könyvet, a melyből Gábor Áron az ágyuöntést tanulmányozta. E könyvnek igen sok lapjain olvashatók Gábor Áronnak ironnal irt jegyzetei. A kézdi-vásárhelyi ágyuöntő és felszerelő gyárműhely képe most készül a leghivebb leírások és rajzok nyomán. E festményen láthatók Gábor Áron és Turóczi Mózes munkálkodása az ágyu gyárműhely nagy számu munkásai közt. A kép igen nagy és szép. Az 1848-49-i honvéd-émléklapból eddig már igen sok példányt rendeltek meg, nemcsak a még élő honvédek, hanem olyan családok is a kiknek valamelyik rokon tagja részt vett a dicső szabadságharczban. Az illető 1848-49-i honvéd neve és rangja az emlék lapon a Hungária által megkoszorozott keretben arany betűkkel lesz leírva. A névtől jobbra a szabadságharcz nagyjai Damjanich, Perczel, Batthyány, Petőfi, Klapka stb. továbbá különféle honvéd csapatok és öltözetek gyönyörű szinnyomatban láthatók. Ez emléklap diszplánája 2 frt, olcsóbb példánya 1 frt. A kép jövedelme a fővárosi vigadóban látható 1848-49-i magán ereklye gyűjtemény gyarapítására lesz fordítva.

Milyen jegygyel utazik egy malacz? Nagy-Kikindáról írják a következő mulatságos esetet: A nagykikinda-nagybecskereki vonal egyik közbeeső állomásán az egyik utazó egy egész s egy fél másodosztályu jegyet váltott. Beszállás előtt felkap egy malacot s indul vele a kupé felé. A kalauz ráordítja, hogy vissza! De az atyafi mitse hederítve a kalauzra, nyugodtan felszáll a kocsi s a váltott jegyeket megmutatva magyarázza, hogy az egész jegy az ő személyére szól a féljegyet meg utitársának, a malacnak váltotta. — Minthogy a malac másodosztályu utashoz méltóan viselte magát s egyet se riffent, — a kalauz becsapta az ajtót s azt kiáltotta, hogy »mehet!«

Egy kecskeméti professor, aki javíthatatlan szójátékaival, jó barátainak és egyéb felebarátainak vallás és nemzetiség különbség nélküli akút hascsikarásokat szokott okozni, a komoly tudományok fakultásainak doktorait így jellemezte: „A doctor theologiae mindent tud arról, a mit nem lehet tudni; a doctor medicinae semmit sem tud arról, a mit lehetne tudni; a doctor philosophiae sem arról, amit nem lehet tudni, sem arról, amit lehet tudni nem tud semmit . . . “ „Hát a juris doctor — kérdezi kárörvendő mosolylyal a már kifogyni kezdő calembourdiert egy fogasságáról rettegett prokátor? „A juris doctor . . . ? A juris meg legjobb volna az emberiség hasznára ha nem tudná, a mit tud,“-felel hirtelen ennek.

A „kreolin“ desiniciálószer beszerzését ajánljuk hatóságunk figyelmébe. Csatornáknban hiányt szenvedő városunkban szerte heverő gaz és piszok folytán úgy is rosz egészségi viszonyunk. A kolera pedig közeledik.

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAPTULAJDONOS
SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

8697. sz. 692. t.lkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szabadkai kir. törvszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Benedek Antal végrehajthatónak Benedek Mihály topolyai lakos végrehajtást szenvedő elleni 174 frt tőkekövetelés és jkai iránti végrehajtási ügyében a szabadkai kir. törvényszék (a topolyai kir. járásbíró) területén lévő topolya községben fekvő a topolyai 2878 sz. tjkvben végrehajtást szenvedett nevén álló A I 1—7 sor szám 2056/4, 2769/4, 3522/4, 4191/4, 4983/4, 5627/4 és 6279/4. hrzi. szám alatt foglalt jutalékra és tartozékukra az árverést 1896 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1892 évi augusztus hó 27-ik napján** délelőtti 9 órakor topolya község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% százalékát készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szabadkán 1892 évi április hó 25 napján.

A szabadkai kir. törvszék mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Magay
kir. tiszéki bíró.

9316/tan. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Szabadka szab. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a város belterületén elvonuló kocka kőburkolat kijavításához az ez évben szállítandó 50.000 drb. trachyt kocka kő beszerzésére és az összes belterületi kockakő burkolat átkövezésére zárt ajánlati versenytárgyalás tüzetik ki. Írásbeli zárt ajánlatok f. é. július hó 15-ig a városi iktató hivatalba délelőtti 10 óráig, Szabadka város tanácsára címezve adandók be.

Árlejtési feltételek Szabadka város mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt tekinthetők meg.

Szabadka 1892 június hó 30-án.

A városi tanács.

Nyaralónak

is alkalmas, nagy szőlőterület, 31 kapa, ház és igen jó ivóvízzel, gyönyörű fajgyümölcsfákkal 2—3

eladó.

A szőlő a szegedi, kövezés alatt álló országút közvetlen közelében fekszik. Értesítést ad a tulajdonos:

Kosics Demeter

vendéglős, Csokonai-téren, Rukovina ház.

Bor eladás.

Alulírt pinczészet részéről közhírré tétetik, miszerint **Krämer György** német palánkai lakos f. é. május 1-től kezdve a herceg Odescalchi-féle saját termésű szerémi bornak (asz-tali bor, csemegebor, cognak és szilviorium) 0.7 literes üvegekben kicsinybeni elárúsítására feljogosítottatik.

Az elárúsítás a hercegi pinczészet ellenőrzése mellett történik; minden palaczk dugaszán a hercegi pinczészet pecsétje bele van égetve.

Herzeg Odescalchi-féle pinczészet.
Ilok. Szerémmegye.

4—5

MÁCSKOVITS és SCHÖNSTEIN

első szabadkai

Tégla és cement

áru gyára, Szabadkán.

Ajánlják saját gyártmányu dísz- és fal-téglákat, cement, mosaik és járda lapokat. *Vállalkoznak:* Granitterazsó, betonirozások, csatornázások, szökőkutak, kút-kagylók, medencék, cement és mosaik lapokkal kövezések és minden egyéb cement munkák elkészítésére. Megrendeléseket elfogad: Mácskovits és Schönstein téglagyár és

Schönstein Mór és fia,

10—25

I. kör, Kölcsey-utca 252. sz.

Csakis a világhírű **zigarettapapírost** használjátok

Les Dernières Cartouches

BRAUNSTEIN FRÈRES párisi

gyárából 65., Boulevard Exelmans.

E gyártmány a papiripar diadala, a cigarettapapir eszményképe

Ezen cigarettapapíros és cigarettahüvely gyári raktára:

Bécs, I. Schottenring 25.

Valódi francia cigarettahüvely a „Les Dernières Cartouches“-papírból készítve melynek minden doboza „Braunstein Frères“ czéget viseli, Szabadkán Jóó Gusztáv urnál kapható.

7—25.

Margit

GYÓGYFORRÁS

MAGYAR SELTERS.

Borral használva a legegészségesebb ital.

Van szerencsénk teljes tisztelettel tudatni, hogy Margit telepünkön a „Margit“ (Magyar Selters) gyógyviznek eddig is legújabb rendszerű kezelését újra tökéletesítettük. Gyógy vizünket új czimkével ellátott új alakú, az eddigieknél erősebb üvegekben, a viznek változatlanul maradását biztosító erős dugaszolással és önkupak-elzárással hozzuk forgalomba, mely újításra szives figyelmét felhívjuk.

Dr. Karlovsky utóda
Margit gyógyforrás igazgatója.

Orvosi bizonyítványok.

1892.

Dr. KOJÁNYI FRIGYES,

kir. tanácsos, egyetemi tanár, a budapesti m. kir. tud. egyetem I. belgyógyászati kórodájának igazgatója.

A Margit (Magyar Selters)-gyógyvizet sokszorosán használván, úgy magángyakorlatomban mint a vezetésem alatt álló egyetemi kórodán azt jó hatásúnak találtam a nyákhártyák, főleg a gyomor és légutak nyákhártyáinak hurutos bántalmainál. A használatban levő egyéb vizektől, melynek a Seltersi, Rademi, Vichy stb. különbözik e víz csekélyebb szabad szénsav tartalmánál fogva, s azért oly esetekben, midőn vérzések lehetősége forog lenni vagy a keringési szervek izgatásáról kell tartani, a szénsavdúsabb vizek fölött előnnyel bír.

Dr. KÉTLY KÁROLY,

egyetemi tanár, a budapesti m. k. tud. egyetem II. belgyógyászati kórodájának igazgatója. A „Margit“ (Magyar Selters)-gyógyforrás vizét, mely a tiszta szikéletes ásványvizek sorába tartozik, részint magángyakorlatomban, részint a vezetésem alatt álló egyetemi belgyógyászati kórodán, hosszú idő óta használom, s azt a gyomor, belek, húgyhólyag, főleg pedig a légzőszervek hurutos bántalmainál legjobb eredménnyel alkalmaztam. E víz más hasonló összetételű vizek közt, mint a Seltersi, Gleichenbergi, Giesshübl stb. kisebb szabad szénsav tartalmánál fogva bir előnnyel.

Kizárólagos
főraktár

ÉDESKUTY L.

Budapesten, Erzsébet tér 8 sz.

cs. és kir. és szerb. kir.
udv. ásványviz-szállítónál

Ugyszintén kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.